

00
Kr

2947
Am

43

46

DISSERTATIONEM
CHIRURGICO-MEDICAM
DE

PARONYCHIA,

PERMITTENTE

*GRATIOSISSIMA FACULTATE MEDICA
ALMÆ ELECTORALIS VIADRINÆ,*

PRÆSIDE

DN. BERNHARDO ALBINO,

PHILOS. & MEDICIN. D. P. P. ORD. SERENISS. ET.
POTENTISS. ELECT. BRANDENBURG. CONSIL.
ET ARCHIATRO,

*DOMINO PATRONO ET PRÆCEPTORE SUO,
NUNQUAM SATIS SUSPICIENDO*

Ad Diem 2. Novembr. Anno MDCXCIV.
publicæ eruditorum indagationi
permittet

NICOLAUS PRIVIGYEI

N. Hung.

*****:*****

FRANCOFURTI ad VIADRUM,
Typis CHRISTOPHORI ZEITLERI

22

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is faint and mostly illegible due to fading and the texture of the aged paper. Some words are difficult to discern but appear to be arranged in several lines across the page.

NUMINE PROPITIO.

Nondum eo loco mea studia in Re Medica esse sentio, ut in publicum prodire & insigne artis specimen exhibere possim: Ingenii mei tenuitas rerumque amplitudo & pondus incommensurabilia sunt, ut silentio facile futura sit venia, eo vero rupto exprobrationum, quibus quod regeram habeam nihil, nullum fore numerum facile prævideo. Hoc tamen cum rationes domi meæ notæ à me exigant, misis gravioribus, cum capiti mederi non possum, Reduviam curabo; circa extrema occupabor, ne illotis, quod ajunt, manibus, qui in Artis Medicæ limbo hæreo, in interiora ejus irruisse videar. Quod dum facio Reduviam tamen non curo, si enim affectus truculentiam, medendi difficultatem & subinde crudelitatem intuearis, hunc facile plurimis anteferri, mecum, qui propriam experientiam edoctus hæc scribo, fateberis. Curaturus igitur Reduviam tuam B. L. imploro benevolentiam obnixè rogans, ut conatus meos benignè interpretari & mihi bene cupere velis.

A 3

T. H. I.

PARONYCHIA Græcæ originis vox est, à primitivo ὄνυξ unguis oriunda quæ ferè semper *παρωνυχία*, vel *παρωνυχίς*, subinde tamen etiam *παρωνυχία* scribitur, huic morbo tributa, quod ad unguem radices malum nascatur. Latinis hic Affectus dicitur Reduvia, Redubia, Ridivia, Redivia, Reluvia aliis à luendo seu solvendo, aliis ab inusitato reduere, sicut exuviæ ab exuere, cum nova fiat cutis & unguis vestis cujusdam instar regeneratio, aliis à redivire, quod resolvere est, aliis ab iduando seu solvendo suæ denominationis patrociniâ desumentibus. Pandalitium vel Passam vocat *Parac. de Apostem. C. 15.* Reduviam à Paulo Pterygion dici, ait, *H. Fabricius ab Aqua pendente Chirurg. part. 2. cap. 107.* Notat tamen M. A. Severinus Pterygion esse partis incrementum, præter naturam, alias agnatæ oculi tunicæ, nunc digitorum, potissimum pollicum secus unguis exulceratorum hyperfarcosin, quandoq; ex Redivia neglecta & ab inflammatione in pus conversa. *Pyrotech. Chirurg. lib. 2. part. 1. c. 71.* Arabes Panaritium vocant. Batavi Vyt, Fyt, Fick. Itali Mal del Pino, quod rupto abscessu caro succrescens pinus formam habeat; Alii etiam Mal del fico, quod folia ficus arida & lac ipsius hunc affectum sanent. Germani den *Wurm* quia in dolore aliquid quasi repere sentiant, oder das *Ungenante* / quod superstitiosi sine dolorum augmento nominari non posse sibi persvadeant, Hungari *Köröm mellet bör fölfoszlás, homlás, evesölés* vel uti sub Tit. Redivia Lex. sui Græco-Latini *Albert. Molnar* habet: *Az Köröm gyöker mellet börnek fölfoszlása megévesülése magis verò propriè Köröm*

röm

De Paronychia.

5

rōm méreg appellant. De his similibusq; si plura
desideres adi *M. Glandorp Meth. Med. Paron. cap. 6.*

II.

Plantis etiam hoc nomen datum est ἐκ τῆς παρω-
νυχίδος ἰατρῆς seu ut *Galenus de Simpl. Med. fac. lib. 8.* ait: ab
effectu quod Paronychias sanent, quæ inde etiam Fin-
gernägel-Kraut dicuntur apud *Joh. Theod. Tab. lib. 2. c. 78.*
Quamquam nondum ita planum sit quam propriè her-
bam intellexerit Galenus, diversis namq; tribuitur,
ita enim Anthyllis nivea P.B. Polygonum maritimum
fol. alfinis Mor. *Paul. Hermann. Hort. Lugd. Saxifragia*
bulbosa montana à Fabio Columna, Adiantum al-
bum à Dodonæo, sed quo jure jam non disquirimus,
appellantur.

III.

Reduvia olim alio, quam hodie, sensu accepta
fuit, minusq; malum denotavit, quo sensu illam M. T.
Cicero cum pro Sex. Roscio Amerino diceret, inquit:
Intelligo me ante tempus iudices hoc scrutari & propemo-
dum errare, qui cum capiti Sex. Roscii mederi debeam redu-
viam curem. Adeò ut in proverbium abierit apud
Græcos pariter atq; Latinos, quo is de Reduvia con-
queri dicebatur, qui omisissis gravioribus circa mini-
ma occupabatur. Quod cum de malo truculentis-
simo dici non possit, ut etymii ratio constaret, illum
affectum per Reduviam olim intellectum credunt,
cum cutis, quæ radices ungvium attingit, finditur at-
que resolvitur, Germanicè Neit-Nagel/verum hujus
consideratio mei instituti non est.

IV.

Sed illum considerabo affectum, cum extrema
digitorum exquisitissimo corripuntur dolore, qui

A 3

non

non rarò per totum brachium extenditur, pulsatili vel rodente, aliquando cum, aliquando sine tumore notabili, febris adest continua, adest subinde lipothymia, ossa quandoq; prius quàm credideris carie arroduntur, sæpè pustula apparet rubicunda, quâ aperta tenuis & acris effluit ichor, digitus inflammatur & inflammatio in apostema vergit, eschara remota luxurians caro propullulat, interdum ante factum apostema sphacelatur. Quorum omnium symptomatum tam pertinax atrocitas est, ut ex Gvidonis Vigonisq; sententia æger sæpè moriatur.

V.

Notant Practici nec æqvè semper truculentam nec æqvè profundam esse, duplicemq; esse Paronychiæ speciem, alteram ad unguis radicem nasci ac plerumq; in superficie duntaxat cum nonnullo dolore, alteram verò profundam juxta os sub periostio cum acerbissimo doloris sensu, *J. Vigier. Chirurg. L. 1. cap. 44.* Signa quibus ab invicem discernuntur, multum enim in cura refert ea scire, notat *J. de la Charriere dum cap. 37. scribit: Ordinariò, ejus statuuntur dua species, in una materia est sita inter periostium & os cum ardore & dolore acutissimo, pulsatione profunda magna tensione & febre ardente; in altera, quæ modo in carne sita est, calor minor, minor dolor, pulsatio non adeò profunda, minor tensio & fere nulla febris sentiuntur.* De spuria, quæ medium & tertium articulum digitorumque interstitia non raro occupat, nihil addo, cum nec proprie Paronychia sit, nec cura multum variet.

VI.

Causæ Procatarcticæ hujus affectus ita observari nequeunt, cum ex improvise homines cæteroquin sanisfi-

sanissimos, nullo prægresso errore invadat. Sunt tamen quandoq; tales, nec improbable mihi est, quod notat F. Platerus scribens: Sic non minimam inflammationis illius, circa ungvium radices, Paronychia dicta, suboriri solita, causam esse observavi, quod ancilla, quia vasa immunda aqua fervente, intus abluere solent, digitos frequenter perurendo, adeo ut ungvies illarum, cum hoc sæpè fiat, incurventur, hoc malum sæpiusculè sibi accersant. Prax. Med. Tom. 2. cap. 17. Confirmat hoc M. Glandorp. dum se Coloniae & aliis in locis, ubi ex ipsæ aqua, quâ immunda vasa purgare necesse habent, cineribus repleta, hunc frequentem magisq; contumacem doloribusq; insequioribus præditum affectû reprehendit. Meth. Med. Paron cap. II. Rarior observatio est quâ mulier in cardialgia vehementi cû ardore circa præcordia cura feri lactis caprilli per mensem usa in sinistrae manus tribus digitis paronychiâ longè dolentissimâ correpta est; cumq; eadem rursus tentaretur cardialgiâ & caprilli lactis feri usum repeteret denuo Paronychia dextrae manus auricularem & indicem sinistrae occupavit. Ejus etiam octennis filiola, cum ferum istud hauriret, in apicibus digitorum aliquot Paronychiarû præludia sensit, quam annotatam vide in A.N.C. Dec. 2. an 10. obs. 187. Externis causis etiam contusiones, puncturæ in extremis ungvibus &c. annumerantur. Nentibus etiam, digitis indice ac pollice emungentibus, digitos sugentibus, semi cincta pliantibus, manusque frequenter sapone cui permistum oleum tartari lavantibus hunc affectum frequenter accidere cognovit. M. Gland. de Paron. cap. II.

VII. Cau-

VII.

Causa proxima hujus morbi & symptomatum qualis sit inter Medicos non ita convenit. Sangvinem tenuem & biliosum vel exustum & melancholicum culpat *Fallopius de tumor. prat. natur. cap. 29.* In priori cum eo consentit *P. Forest. Obs. Chirurg. lib. 5. Obs. 16.* in hoc *D. Sennertus Prax. Tom. 3. lib. 5. Part. 1. cap. 14.* Humorem virulentum & venenatum, *A. Paræus Chir. lib. 8. c. 21.* acrem atq; malignum. *P. Barbete Chirurg. part. 2. lib. 1. cap. 15.* volatilem aquæ forti analogum. *H. Overkamp. Chirurg. part. 1. c. 7.* acido acrem & acri salinum, simulque volatilem, aquæ stygiæ haud absimilem præterquam quod hic multo volatilior sit, *J. Munnicks Chir. lib. 1. cap. 29.* effervescentiam & alterationem particularum biliosarum & sulphurearum sanguinis. *J. de la Charriere Nouv. Oper. de Chirurg. cap. 37.* Materiam ex qua nascuntur vermes transmutari in duos exitus, ut in vermem ratione putrefactionis & in apostema radicale causa loci. *Th. Paracelsus Chirurg. Min. Lib. 3. Cap. 3.*

VIII.

Culpâ sanguinis quandoq; fieri ejusq; intemperiei originem aliquando deberi nullus inficior, id verò semper ita se habere mihi vix persuadeo, cum cujuslibet temperamenti homines nulla habitâ ætatum ratione sanissimos etiam ex improvise corripit, quod ita se non haberet, si non nisi ex intemperato sanguine proveniret, cum intemperies istæ nec in momento fieri nec rursus cessare possint, curata verò Reduvia intemperiei nulla restant vestigia. Ipse etiam Fallopius mecum in eadem versari videtur sententia cum scribit: *Si in principio vocati eritis non faciatis*

De Paronychia.

ut faciunt recentiores, qui hanc valde timentes communiter
venam secant, album leniunt & cum pharmacis biliosum
humorem educantibus corpus expurgant: tenuem etiam vi-
tus rationem instituentes: Si enim scirent qua ratione ista
tractanda, non devenirent ad hac, sed sine his locum affe-
ctum sanarent. Humorem esse virulentum, vene-
natum & malignum largior omnino, dummodo in quo
vis ista virulenta, maligna atq; venenata consistat
paulò explicatiùs diceretur. Vermes adesse, rodentis
doloris sensus per vasostenet ægros non modo, sed
observationes etiam id testari videntur. Singularis &
huc apprimè faciens illa est, quam notavit Joh. Agri-
cola scribens: Ein wunderlich Ding ist es mit dem Wurm
an den Fingern / daß derselbe so einen grausamen Schmer-
gen / und so ein gefährliches Geschwür erwecket / und sagen
die Galenici Medici, daß er von einer solchen scharffen
Cholera komme / welche sich in den Finger setzet / und die-
ser Meinung bin ich lange zeit gewesen / aber ich habe her-
nach gesehen / daß dem nicht also / sondern es ist ein warhafft-
tiger lebendiger Wurm / welcher an den Fingern und son-
derlich an den Fingern aus einer putrefaction geböhren
wird; und so er nun geböhren ist / so fangen die Wurzeln
des Nagels an zu schwären / brennen und lauffen auff / und
nagen als ein Holzwurm / und wann er nicht getödtet wird /
so wird das Geschwür groß / und fället mit der zeit das gan-
ge Glied hinweg / und dieses hab ich gesehen an einem Kna-
ben unter dem Herrn Heinrich Schencken Frey-Herrn zu
Tauttenburg / der hatte an dem Finger grausame Schmer-
gen / daß er oft vermeinte er müste von Sinnen kömen / und
flagete meistens / daß es in dem Finger also nagete / daß
ers eigendlich fühlen könte / als wie eine Maus an einem
Kindelein Brot / und hatte das Geschwür ein Löchlein bekom-

B

men

men. J. H. der Herr ließ den alten Herrn D. Zach. Brendel/ Simon den Balbier von Jehna/ und mich dazu holen/ ob wir doch den Knaben von den Schmerzen helfen könnten/ der Knabe bestand drauff/ es wäre etwas lebendiges in den Finger/ wir wolten nicht glauben / ob wir schon bey dem Paracelso gelesen / daß es ein rechter lebendiger Wurm wäre/ so gaben wir ihm doch keinen Glauben/ und meyneten/ es wäre lauter Phantasey/ ich sagte gleichwohl/ wir müssen den Knaben von den Schmerzen helfen / es wäre uns sonst eine grosse Schand/ wann wir nicht einen solchen Schaden solten curiren können/ wir legten darauf was wir wolten/ das Geschwür zu vertreiben/ es half nichts/ und war doch nicht ein rechtes Geschwür/ es lieff nur meistens ein gelbes und rothes Wasser heraus/ und konte der arme Knabe im geringsten keine Linderung finden/ und damit er nicht ganz vom Verstande/ durch das stetige Waschen kommen möchte/ gaben wir ihm bißweilen das Laudanum Opiatum ein/ aber es half was es konte / dann der grosse Schmerz ließ ihn nicht ruhen/ endlich setzte der Balbier an den Ort/ da der Knabe wiese / wo es so nagte/ ein Corrosiv, und machte ein Löchlein/ es gieng aber nichts heraus/ und als wir recht darzu sahen / so bedünckte uns/ als wann etwas braunes darinnen lege und bewegte sich/ da griff der Balbierer mit dem Instrument hinein / und langte es heraus/ da war es ein brauner natürlicher Wurm/ und war rauch / war ohngefehr so groß als ein kleiner Haselwurm / doch war er nicht so rund. Darauf sagte der selige Herr D. Brendel / nun sehe ich daß Paracelsus kein Narr gewesen / Er hat die Natur besser verstanden als die Alten / davon wir so hoch halten / und vermeinen sie können wie der Pabst nicht irren / Sie mögen so lange von ihren humoribus schwagen so lange sie wollen / so sehe ich gleichwohl

wohl ein lebendiges Thier / und keine Choleram oder Melancholiam, und so bald der Wurm heraus kam / alsbald war der Schmerz hinweg. *Chirurg. parv. Tract. 5. von den Wurm.* *Experientia obloquerer si hæc in dubium revocarem præprimis cum vermes in aliis corporis partibus solidis generatos passim observatū legatur, & J. B. Tavernier. Persianischer Reise Lib. 5. c. 22. referat: In dem das Wasser in Ear in Persien lange in denen Eiern stehet und faul wird / wächst eine grosse Menge kleiner Würm daren / ja ob man es schon durch ein rein leinen Tuch lauffen läst / kan man doch / wo etwas scharff dar auff gesehen wird / etwas kleines wahrnehmen / so der Samen der Würmer ist. Solch faul Wasser verursachet sonderlich an Schenckeln und Füßen große Würmer / und habe ich in Paris einen dergleichen dritte halb Ellen langen Wurm über den lincken Fuß / auch einen andern unter dem Knochen des rechten Fußes einer halben Ellen lang heraus bekommen. Semper verò causam Paronychia vermen esse hæctenus mihi vix persuadere patior: reperit enim statim sub cute &c. ad unguam semper nonnihil ichoris, quâ maculâ incisa statim cessavit dolor. G. Fabricius Hildanus *Observ. Chirurg. Cent. 1. obs. 97.* Illud etiam quotidie observatur, nec ichor ille unquam suppuratur. IX.*

Humorem corrosivum aquæ fortis non dissimilem esse, tum ex ichore in macula contento, utpote qui nunquam suppuratur, tum ex atrocitate doloris, nervos tendinesq; rodentis, tum ex carie ossium, consequente colligo, hæc namq; nigredine tetra affecta & quasi calcinata, cinerei coloris & friabilia fuisse in digito abscisso, legitur apud *Th. Bonnetum Anat. Pract. Lib. 4. Sect. 2. Obs. 16.* Rationem verò hæctenus reperio nullam cur illum volatilem esse putem. Vo-

latile enim & fixum cum merum denotent respectū, & quæ in igne fixa in corpore sæpè sint volatilia, hic proinde deberet dici respectu corporis, in quo est & quod afficit, volatilis, id est deberet abire in auras, vel per corpus oberrare, & successivè hæc vel illa membra occupare, sed neutrum horum fit, quin potius ubi semel hæret, ibi vix ac ne vix unquam discutitur, & nisi ferro rem fueris aggressus, permanet donec partem ad internecionem usq; deleverit; quod si fixum dici non debeat, nescio quid fixum dici possit. Præstaret forsitan si volatilis foret nec enim tam præfractè hæreret, sed vel de membro in membrum iret, vel in auras evanesceret, quæ quid in arthritide vaga observare est, sic per intervalla dolerent membra, requies concederetur ægro, partibus affectis non immineret mors, tùm interea temporis medicamentis malum aggredieremur. Judico proinde acidum esse humorem qui in vesicula colligitur, quia salia acida sunt, quæ maximè corrodunt, quæ cariem ossibus inferunt, quæ atrocissimos dolores faciunt, quæ magno numero in sanguine humano reperiuntur, & funesta in partibus solidis sæpe dramata ludunt. Quod verò in vesicula colligantur, id vel fortuitum est, vel à causis supra Th. VI. memoratis externis oritur, & cuicumq; causæ originem debuerit, aliud illa contribuit nihil, nisi quod unum vel alterum tubulum obstruat, quod cum causæ externæ præstent perquam facilè, illas etiam sæpè non animadvertimus, vel animadvertere possumus, à minimis enim dependet circumstantiis, hinc est quod ex improviso ægros corripiat: sanissimus enim omnis noxæ expers sanguis habet & habeat oportet in se salia acida, sed quoad illæ aliis corpusculis diluta ac involuta sunt,

sunt, unaque cum iis in circulum eunt, non nocent, cum autem propter natas obstructions sistuntur facile fit, ut magna aqvearū aliarumq; minorum & volatiliū pars abeat, hæc cum paucis aliis hæreant suisq; spiculis nervos pungant & scindant, quæ si pauca fuerint, si in extremis digitorum articulis substiterint Paronychiam, si plures & in aliis partibus substiterint alios affectus faciunt.

X.

Exqvissimè dolet digitus qui quoad profundior eò atrocior dolor est. Vel enim rodunt periostrium ea salia, vel nervos per carnosas digitorum pulpas distributos, cum hoc fit, minus, cum illud magis profundè dolent. Dolorem ab arrosis atq; vellicatis nervis, cum periculum ruptionis iis imminet, oriri, cumq; eo periculo aucto augeri lippis ferè & tonforibus notum est. Notum pariter est nervos, cum musculos subingrediuntur, in communem illorum tunicam explicari & una cum expansis tendinosarum quarundam fibrarum extremis membranam musculi propriam constituere, è qua emissæ fibrillæ fibras tendinosas penetrent & in illas desinant: & nervū, qui musculū subingreditur, infinitas fibras, quæ sensum etiam fugiunt, ex utroq; latere emittere, quæ invicem contextæ tenuissimas membranas constituent, quarum innumera & subtilissima fila tendinosas musculi fibras ex tranverso penetrent, simulque operis textorii stamen æmulentur. Notum etiam est, nervos, cum in partes membranosas atqve adeo etiam periostrium inseruntur, ita extendi, ut ipsimet in eas, quas penetrant membranas, abeant. Notum denique est tendinibus nervosis in articulos digitorum

B 3

inseri

inferi musculos, unde facile concludes hinc loci ab humore corrosivo exquisitè dolere ægrum, doloremq; illum exquisitum magis esse, si is circa periostrium hæreat, cum meros nudosqve ibi sossendat nervos, quàm si in musculis aut eorum tendinibus, cum hic nervi non ita nudi sed tendinosi vel carnosus fibris intertexti, adeoq; minùs corrosivorum salium actionibus expositi sint, aut ad minimum à pari salium quantitate tanto numero hic quam ibi tangi non possint. Vermem rodentem mentitur dolor, quoties salia impulsà & commota in fibras adiguntur per intervalla eaq; pro modulo impulsus pungunt, non alio sensu atque si dentibus vermium roderentur, ex consuetudine namq; judicans mens illos revera tales esse firmiter credit.

XI.

Salia in periostrium vel tendinem vel carnem adacta & hærentia in eorum poris illos vel in totum obstruunt vel ex parte saltem, inq; casu hoc posteriore pernix adest æther, qui fulguris analogo motu per relicta fluit interstitiola, & vehementi suo transfluxu fibras solito vehementius concutit, humores rarefacit, quo ipso fibræ tenduntur fortius, iis periculum ruptionis imminet majus, unde digitus dolet, tumet, calet, utque verbo dicam, inflammatur, quæ in casu priori non ita observantur. Cum juxta fibras tensas excurrit arteriola, singulis pulsibus fibras ferit, periculum ruptionis auget, quod demum cum subsidente arteriola cesat, inde est quod dolor pulsatilis observetur. Etsi deniq; propter nimiam tensionem actu rumpantur fibræ resiliunt illæ in cincinnos, & tum cavitatem relinquunt, vicinos tubulos obstru-

obstruunt, quo ipso circulantibus humoribus intercluduntur viæ, illique in cavitate collecti acescunt & in pus abeunt, & nisi in tempore remedia adhibeantur succus nutritius sine ordine fibræ apponitur & caro spongiosa pullulat. Aliquando verò antefactam suppurationem pars sphacelatur, cum videlicet circa periostium acris colligitur humor, qui ossa statim una cum eo arrodit; facile enim fit, ut cum partes istæ exsuccæ sint prius emoriantur, quam pus colligatur.

XII.

Inflammationes majores & cum in vicinia majorum vel multorum sanguineorum vasorum fiunt, febres habere comites earumque causas esse palam est: sed minor est hæc, inflammata pars oppido remota, & pauca minimaque vasa sunt ut ab ea febrem continuam produci posse vix verosimile sit: crediderim igitur potius à summis illam fieri doloribus, qui adeo atroces sunt ut noctes fiant infomnes, partesque vicinæ subindeque totum brachium in consensum trahantur. Dolorum occasione vellicatis tam atrociter nervis spiritus non modo in partem affectam sed universali irradiatione per totum corpus & ad omnia viscera ruunt repetitisque vicibus suo influxu contrahunt concutiuntque omnia & viscera & vasa, sanguinem humoresque coarctant, motum eorum non modo, sed etiam mixturam turbant, & quoad durant turbatam fervant & sic febrem continuam faciunt. Quam quandoque lipothymia comitantur, tum nempe, cum spiritus, quemadmodum ad reliqua viscera, ita etiam cor fluunt, ejus orificia coarctant, sanguinis egressum aliquantisper impediunt, ut ille
qui

qvi jam tum turbatus est, nec tanto impetu nec tanta quantitate arterias subeat, hinc spirituum minor copia, quam presso pede sequitur lipothymia. Cumque lipothymia non multum à morte distet crediderim quandoque Reduviam observatam lethalem, cum nimirum coarctatis vasorum tunicis cordisque orificiis sanguinis motus interceptus est.

XIII.

Prognosis variat, si enim malum recens & in partibus carnosissimis sit, citò & facile satis in principio, vel curatur vel impeditur, non enim subito semper progreditur, novitq; Dn. Præses Virginem digitorum Paronychiis frequentibus obnoxiam, quæ cum imminet, de rosionibus, es fresse ihr darinn / aliquamdiu conqueritur, cui si temporius occurrat, malum antevertit, sin minus, patitur Paronychias sed hæcenus saltem subcutaneas. Si in profundo hæret vix spes est sine sectione curatum iri, quinimò si aliquamdiu duraverit, justus metus est os esse erosum, tunc prognosis erit difficillima, corrumpitur enim articulus & quandoque totus digitus eiqve nunquam sphacelus vel mors succedit: nec facilius in veteratæ & suppuratæ prognosis est.

XIII.

Purissimi Practicorum qui in sanguinem culpam conjiciunt à generali humorum evacuatione per V Snem & purgationem curam ordiuntur. Cum autem Paronychia cæteroquin optimè valentibus contingat, illam quæ talem neutrum indicare, sed omnem Medici intentionem ad partem affectam dirigendam putem. Cumq; macula ista humore acri plena vel statim sub cute, vel circa periostrium, hocq;

hocque vel in digiti parte anteriore, vel inter os & unguem latere possit, iisque in locis etiam observata fuerit, hoc curam aliquo modo variabit. In omnibus tribus casibus id agendum, ut humor ille acris involvatur & emolliatur, vel discutiatur, vel educatur, quod facilius in primo quam secundo & hoc quam tertio casu fiet. Cum spes est medicamentis rem confici posse, emollientibus discutientia maritentur, fovendo digitum cataplasmatibus paratis è floribus chamomillæ, meliloti, sambuci, anethi, Herbis emollientibus, ruthæ, Salv. Sabin. seminibus lini, psyllii, fænugræci, cumini, papaveris, althææ, horumque farinis, ut & hordei, fabarum, althææ, quibus in dolorum atrociam jungantur hyoscyamus, tabacum, mandragora, opium, camphora, in lacte coctis. Eo spectant ferè omnia, quæ passim ab Autoribus tantopere laudantur, nisi quod nonnulla illorum magis discutiant, alia emolliant magis, alia utrumque, sed diversa proportione faciant. Digitum per longum tempus in ovo putrido detentum plurimos curasse per experientiam constare, alios eum in musculis putridis tenuisse optimo cum successu & magna cum laude, scribit *P. Forestus Obs. Chirurg. Lib. 5. Obs. 16.* Longa experientia se didicisse, quod lumbrici vivi impositi dolorem abstulerint: item remedium certum esse, si fimetorum aqua, *Mist. Psilæ* / madefactum linteum digito sæpius circumvolvatur, se item sæpius comperisse optimum successum ex Unguento parato ex allii unc. f. Asæ foetidæ drach. ij. simul in mortario tufis, & cum albumine ovorum in Unguentum redactis, scribit *Joh. Agricola Chir. parv. Tract. 5. Vermes in Dipsaco seu Labro veneris Joh. B.*

C

reper-

reptos R. Dodonaus Herb. part. V. lib. 25. cap. 17. laudat. Unguentum populeum cum melle æquali portione mixtum & croci aliquantulum efficax est remedium. P. Vigierius Chir. Lib. 1. cap. 44. Cataplasmata oxalydis coctæ, recentibus butyro aut axungia porci admixtæ optima esse & appositissima: Muscum nucis in vino coctum in momento sedare si digitus ejus vapor exponatur & deinde apponatur; mirabile item esse sal prunellæ & succum liquiritiæ applicata scribit D. de Planis Campy Chirurg. part. V. cap. 7. Porcinum stercus cum aceto decoctum super impositumque commendat Paracels. de Apostem. c. 15. Anserinū stercus calens adhuc ab anseris excretum, Platerus: stercus felium jamjam excretum, Weickardus: lentem palustrem, Valescus: Radicem urticæ albæ cum vino coctam, Dornereilius: Cruorem & pellem talpæ, Helmontius: Sperma ranarum & Spertiolam Crollii, Ettmüllerus laudant. Elixir suum balsamicū, quod sequens est: Rec. Rad. Angel. Imperat Zedoar. āā unc. f. Cubeb. drach. ij. Caryoph. Scrup. j. Croci drach. f. Castor. Unc. f. Gum. Galb. assæ foetid. āā. Unc. j. Benzoes, Storac. Calam. āā. Drach. j. Myrrh. Drach. iij. Mumia, Drach. j & f. Camph. Drach. ij. Tinct. Sulph. q. f. calidè applicatum, desuper imposito Cerato ex Gummatibus, Croco, Camph. &c. commendat J. Helv. Juncken, in Compend. Chir. sect. 2. obs. 2. r. 12. Pro indubitato itidem comendat H. Overkamp. Rec. Elix. Vit. Unc. ij. Spir. Ther. Matric. Myrrh. āā. Unc. f. Camph. drachm. i. Tinct. Castor. drachm. ij. Opii drach. i. M. in qvo calefacto digitus per duas vel tres horas detineatur, dein sequens cataplasma circum-

circumponit : Rec: Herb. ruth. salv. rorism. sem. cumini, fœnic. āā. Uñc. i. & s. macis, nuc. mosch. āā. drach. iij. Sabin drachm. vj. Croc. opt. drach. v. ol. mac. drach. s. panis biscoct. q. s. coq. in vino Gall. & calidè singulis trihoris circumponatur. *Nieuw Gebowder. Chirurg. part. 1. cap. 24.* Si digitus in ferventem aquam vel lixivium demittatur, & inde iterum quàm citissime eximatur, excoqui vitium & igne prævalente discuti doloris fomitem & remedium esse singulare nec omnino falsum lege sis apud *M. A. Sever. Pyrotech. Lib. 1. part. 2. cap. 2.* Illudque jam approbavit *Fabric. ab Aquap.* si in initio fiat, utpote, cum tunc statim discutiatur & educatur acris humor *Chirurg. part. 2. cap. 107.*

XV.

G. Fallopius solis repellentibus in initio negotium aggreditur, eosque qui ad doloris mitigationem se convertunt pro ignaris habet; laudat omnia acerbata & repellentia, linteo aceto acerrimo madefacto digitum obvolvitur, vel succum limonum imponit, vel illum in succo agrestæ tenet, vel ex aliquo horum cum farina cataplasma facit. *Oper. Tom. 2. Tract. de Tum. c. 29.* Non adeò hoc improbare possum, constringuntur enim pori, effusio materiæ acris impeditur, præprimis cum ejus collectio non in profundioribus partibus fit (si enim circa periostrum fiat, vix eo usque penetrabit) ut & si subito non colligatur, sed rosiones præcesserint, ex quibus concludatur imminere Reduviam. Solis tamen adstringentibus non contentus forem; sed iis adderem tum anodina, tum discutientia, *Diascordium* videlicet. *Theriacam*, *Mithridatium* in aceto soluta & calidè applicata, aut insuper eum a-

qua vitæ vel supra laudatis spirituosus distemperata, facilius enim penetrant & mali fomitem attingunt. Aut si horum loco aquam auratam ad instar chalybeatæ per extinctionem paratam sumere quis velit, utpote quam solâ Paronychiæ dolores sedare, si digitus in illa aliquantisper calida detineatur, dicit *Georg. Hier. Velschius Mictom. 71. ad A. N. C. Dec. 1. ann. 4 & 5. per me licet. Et mecum sentit M. Glandorp. dum ait, repellentibus admiscenda esse ea quæ membrum confortant, quæque tonum ac robor partibus inde re possint cap. 18. additq; : se ex omnibus, quos hucusque sub cura habuerit, nullum solis repercussivis ex toto curasse, sed leviora ex illorum usu aborta symptomata. cap. 22. Meth. Med. Paronych.*

XVI.

Sed quando materiam acrem dissipare non licet ferro res agredienda est. Incisio, quam tantopere passim laudant Chirurghi, in digito fiat, sed quoad fieri potest sub initium, antequam tumor & inflammatio digiti eam difficilem reddant; *Guil. Fabricius Hildan.* ait se semper ad unguam sub cute non nihil ichoris invenisse, adeoq; superficialem modò vult incisionem, cum nec dolorifica sit, nec nervos aut tendines offendat, eam verò quæ ad os usque fit tanquam periculosa improbat. *Cent. 1. Obs. 97.* Rem hoc modo conficies, si sub cute collectus fuerit ichor, si verò ille circa periostrum hæserit laterem lavabis nisi illa ad os usque facta fuerit. Explorabis itaque diligenter ex *Th. V.* an in profundo lateat nec ne, ipseq; dolor index erit, in quam nam digiti partem incumbat, quamque regionem occupet, sitne ad latera, antica, an postica digiti parte, è regione enim fomitis incisio faci-
enda

enda. Cū superficialis est, res factu facilis erit; sed circa periostium si fuerit, digito asseri firmiter imposito ibiq; detento, cuspis vel acies cultri recta adigatur ad os usq; & juxta longitudinem ejus ducatur, ita ut vulnus in summo & profundo sit ejusdem magnitudinis. Si res ita patiat in lateribus digitorum fiat, ne perforator tendo lædatur; cū deceptus fueris, nec simplex suffecerit, in altero etiā latere reiteretur. Sin verò in apice digiti circa mediū fuerit, ibi etiā incisio fiat, dummodo enim in medio articuli inceperis tendinē non lædes. Inter ungvem & os si fuerit, trepano exfoliativo in medio ungvis foramen fiat, per quod culter adigatur ad os usq; ut ichori exitus detur. Operatione facta digito imponatur spiritus vini vel aqua vitæ in quo soluta Theriaca una cum camphora, vel urina vetus & putrida. Experientia comprobatum laudat sequens digestivum *J. Beverwyk*. Rec. Succiperici, Paludapii, Gentianæ minoris, millefol. absynthii, Chel. maj. Persicar. āā. Unc. i. fs. mellis depum. libr. i. oleum hyperic. unc. vi. Thereb. unc. iij. alum. ust. drach. i. farinæ triticeæ q. s. M. f. linimentum. *Chirurg. cap. 15*. Cujus primam descriptionem, cum illud tanquam sumum arcanum in Panaritio laudet, vendicat Hugoni cuidam aromatario. *Pet. Forest. Obs. Chir. lib. 5. obs. 16*. Vel solo etiam & familiari Chirurgis digestivo aut si majori abstersione opus Ung. Apost. Suspecta tamen hic merito sunt corrodentia, tū quod materia jam adsit acris, tum quod partes subjectæ sint tendinosæ: ad crebram experientiam provocat *Matth. Glandorp*. se nunquam facta sectione usum pyroticis cum successu, supervenisse enim ac insequutas ex horum usu, etiam si dexterrime imposita, ingentes & no-

vas inflammationes, sed se tuto, leniter etsi tardius balsamo suo hyperici hunc affectum debellasse. *Meth. Med. Paron. cap. 24.* His similibusq; facile curabis Reduviam, nisi os carie infectum deprehenderit, si enim illud fuerit, carie ossis juxta regulas artis curata suppullulabit caro vulnusque consolidabitur.

XVII.

Lazarus Riverius duo exempla refert quibus transplantatione Panaritium ipse curavit, in primo digitum in aurem felis imisit, quo facto per intervalla sensit calorem humeros & brachia invadentem, ac sensim descendentem cum gravissimo extremi digiti dolore, calore postmodum evanescente & paulo post denuo invadente cum simili dolore ægraque intra horæ quadrantem curata est. In altero sensit per intervalla attractionem digiti in cavitationem auris, subitoque dolor totum brachium invasit usque ad humerum. Et in primo casu felis sese vehementer commovit, ut à duobus hominibus ægrè contineretur, in altero vociferatus est & intra duas horas doloris expers æger fuit. *Observ. Cent. 4 Obs. 19. & 63.* Duo hic fiunt, dolor nempe primo sedatur, deinde felis eo afficitur? Quod dolor mitigetur non adeò quidem mirarer intuitu transpirationis felium, quæ digitum cavitate auris exceptum undique ferit, & ceruminis in auribus collecti, cum vel sola cerumina illita ex auribus auriscalpro excepta commendet *F. Joel Pract. Lib. 10. Sect. 41.* Stercus etiam felium jamjam excretum apposita reliqua omnia facile superare *A. Weikard. Thes. Pharm. l. 4. c. 1.* scribat. Felis igitur tum transpirationis, tum ceruminis particulæ à calore in digitum adactæ ad focum penetrando, humorem acrem vel
mitiga-

mitigare vel expellere possunt. Id verò miror, quod dolor felem occupet & in illam transplantetur: quod forte hęc ratione fieri concipio: quod ichor acer referatis à calore felis poris subeuntibus corpusculis transpirationis & ceruminis locum cedat, ab iis expellatur, & à poris felis receptus nerveum illorum genus ex genio vellicet & dolorem excitet, ita ut doloris transplantatio indicium modo sit è digito pulsæ & ab auribus receptæ materiæ acris. Hoc verò ab effluviis ut expectem, non modo me varia exempla, sed stupendum illud virgulæ divinatoriæ, prolixius dans le traite de la Baguette Divinatoire par M. L. L. de Vallemont, descriptæ, movent.

XVIII.

Hęc cura naturalis est, præter quam duplicem aliam adhuc habet *Th. Paracelsus*, nempe per characteres & per superstitionem *Chirurg. Min. lib. 3. c. 3.* Characterem esse ajunt glossatores ABRACULUS, quod scribunt in charta, digito circumligant elapsisque tribus horis panaritium curatum ajunt. Superstitionalem benedictionibus peragunt, sumendo aquam benedictam, qui cum admixto sale cardui benedicti requisitis solennibus baptizatur digitus, inq; ea, donec moriatur vermis, detinetur, vel aliis. Sed cū hęc similiave Christianum non deceant & à recta ratione aliena sint, recitasse est refutasse, & notabile in pœnam superstitionis exemplum legitur apud *M. Glandorpium*, dum refert rusticum Paronychia medi digiti affectum Exorcistæ auxilium implorasse, qui conjuratione peracta, chartam, hisce characteribus † ut † credis † ita † tibi † eveniat † conscri

scriptam vinculo firmiter circumligavit, promittens post tres dies vermem sub chartâ conspicuum futurum. Maximi dolores, ut schedulam auferret, rusticum non commovebant, sed Exorcistæ promissis confusus tertio demum die remotis fasciis pœnam suæ superstitionis vidit, quam quarto die luit, gangræna enim serpendo illum supervenientibus convulsionibus extinxit, *In decad. observ. Paronych. obs. 5.*

XIX.

Sin autem tardiùs advocatus fuerit Chirurgus, & digitus ob diuturnitatem inflammationis jam fuerit suppuratus, rupto tumore cavendû ne tendines corumpantur, siq; caro luxurians excreverit, & ex Reduvia Pterygium factû sit, illud ferro vel medicamentis exedendû est. Aut si jam sideratus fuerit exstripan- dus. De quibus tamen omnibus ex professo nihil addo, cum non soli Panaritio propria, sed illi cum aliis affectibus communia sint, & ex suo quodque capite peti possit.

XX.

Circa Diætam ut prolixus sim necesse non erit, nisi forsan symptomatibus Reduviæ illam accom- modare quis gestiat, illa quippe sanissimum in- vadit, & hanc occurrentes circum- stantiæ variabunt.

01 A 6559

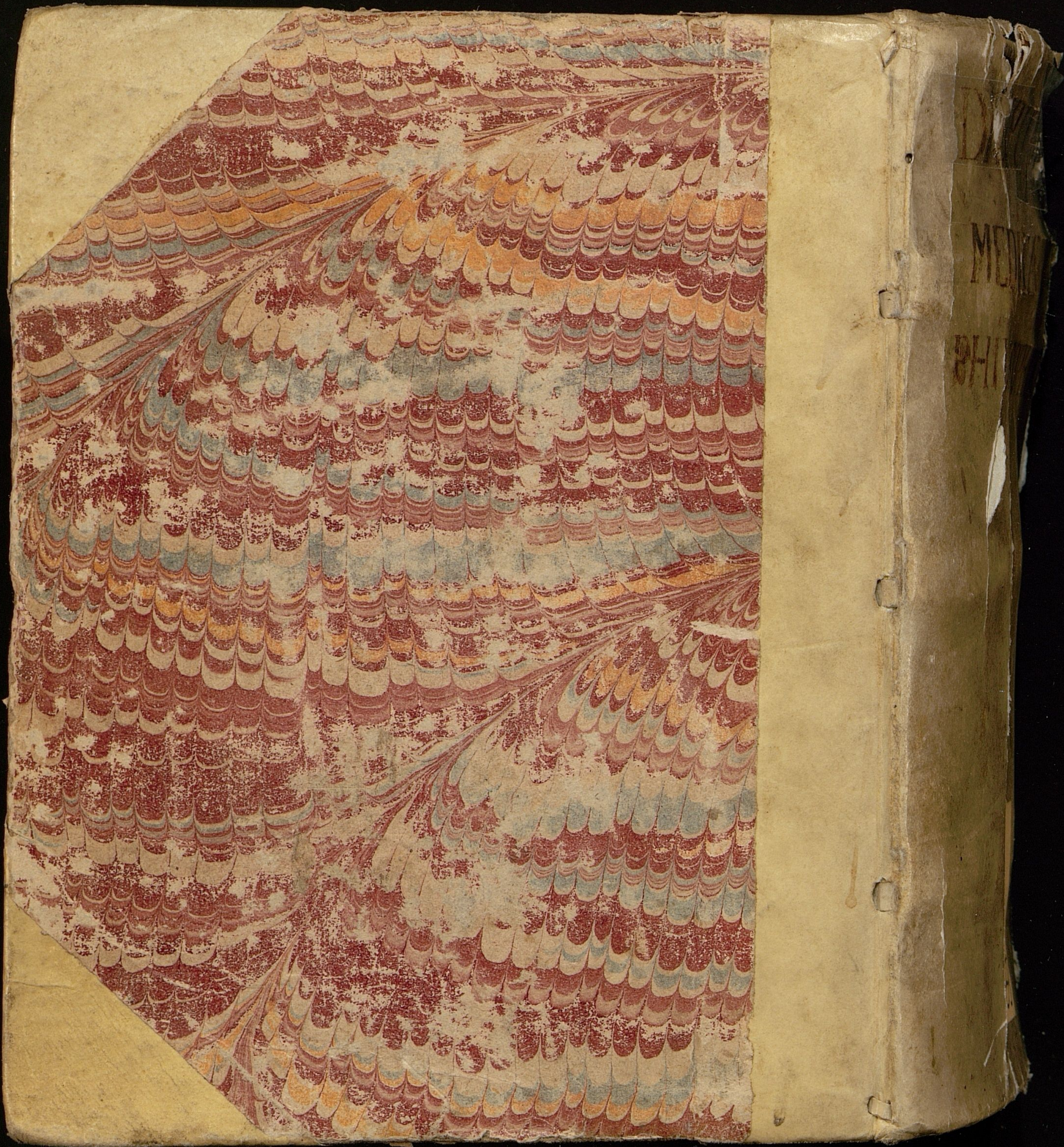
ULB Halle 3
002 936 151

Sb.

Vb 17

43
46

DISSERTATIONEM
CHIRURGICO-MEDICAM
DE

PARONYCHIA,

PERMITTENTE

*GRATIOSISSIMA FACULTATE MEDICA
ALMÆ ELECTORALIS VIADRINÆ,*

PRÆSIDE

DN. BERNHARDO ALBINO,

PHILOS. & MEDICIN. D. P. P. ORD. SERENISS. ET.
POTENTISS. ELECT. BRANDENBURG. CONSIL.

ET ARCHIATRO,

*DOMINO PATRONO ET PRÆCEPTORE SUO,
NUNQUAM SATIS SUSPICIENDO*

Ad Diem 2. Novembr. Anno M DC XCIV.
publicæ eruditorum indagacioni

permittet

NICOLAUS PRIVIGYEI

N. Hung.

*****:*****

FRANCOFURTI ad VIADRUM,
Typis CHRISTOPHORI ZEITLERI

